

EXCURSVS II.

De vocabulorum πειραζειν, πειραν λαμβανειν et πειρασμος in N. T. significatione.

Triplex potissimum horum vocabulorum in N. T. obtinere videtur significatio, hoc fere ordine disponenda:

Prima, eaque omnibus Graeciae scriptoribus communis, est *explorandi*, et *inuestigandi*, syn. verb. δοκιμαζειν, — quo quidem sensu Jesus Joh. 6, 6. dicitur πειραζειν Φιλιππον, et Christiani 2 Cor. 13, 5. εαυτες πειραζειν jubentur, — nec non *periculum alicujus rei faciendi*, syn. verb. πειρω, — quo pertinent Act. 16, 7. επιραζον κατα την Βιθυνιαν πορευεσθαι et Hebr. 11, 29. ης (sc. θαλασσης) πειραν λαβοντες οι Αιγυπτιοι. Cum ea arctissimo nexu conjuncta est.

*Alter*a significatio, in V. inprimis T. verbis hebraicis כנס, הסם, et יךב apta, eademque ex antiquiori quodam cogitandi loquendique usu explicanda, quo quidem non *homines* solum benignitatem, omnipotentiam, longanimitatem, omniscientiam atque justitiam diuinam, siue conquerendo, siue dubitando, siue auxilii tempus atque rationem incondito murmure praescribendo, siue quouis alio modo *tentare* dicebantur; Exod. 17, 2. 7. Deuter. 33, 8. Ps. 78, 18. 95, 9. Mal. 3, 15. Hebr. 3, 8. 9. sed *Deus* etiam *tum* virtutis studium hominum omnino, *tum* praecipue patientiam, fidem, et in tuenda re qua-

dam constantiam, *vel* omniscientia sua Jer. 11, 20. 12, 3. 20. 12. Pf. 7, 10. 26, 2. *vel* beneficiis in homines conferendis, Exod. 16, 4. *vel*, quod magis adhuc ad locum Jac. 1, 2. illustrandum facit, calamitatibus ipsis immit- tendis *explorare* (ἡρεσ) putabatur. Genes. 22, 1 sqq. Deuter. 13, 8. Jud. 2, 22. Job. 23, 10. Pf. 66, 10. 81, 8. Jer. 9, 7. Inde tempore procedente, hominumque de Deo cogitandi ratione magis magisque expolita, vocabula *πειραζειν* et *πειρασμος* in N. T. quidem retinentur, sed pereunte, ut fit, omni *tentationis* (*Versuchung*) no- tione ad Deum hominesque transferuntur, ita ut *πειρα- ζειν*, ubi a scriptoribus N. T. de *hominibus* adhibetur, plerumque ex ipsa auctorum sacrorum mente nil am- plius sibi velit, quam *Deum peccatis omnino* Hebr. 3, 8. 9. *vel eo inprimis peccato offendere, de quo ex nexus ratione sermo est*, Act. 5, 9. 15, 10. 1 Cor. 10, 9. locis vero iis, in quibus ὁ Θεός dicitur *πειραζειν ανθρωπους*, et inpri- mis quidem per calamitates immittas, — qui solennior, et in N. T. fere vnicus est loquendi vsus, — nil aliud fit, quam *calamitates iis omnino immittere*, 1 Cor. 10, 13. Hebr. 2, 18. 4, 15. 11, 17. et *πειραζεσθαι* omnino *cala- mitates, inprimis religionis causa, perpeti*, Hebr. 11, 37. *πειρασμος* vero nil nisi *calamitates omnino*, Act. 20, 19. Gal. 4, 14. coll. 13. et praecipue iterum *religionis tuendae causa sustinendae*, Luc. 8, 13. 22, 28. 1 Petr. 1, 6. 2 Petr. 2, 19. i. q. *Θλιψις και διωγμος δια τον λογον*. Matth. 13, 21. coll. 2 Thess. 1, 4. Nostri: *Prüfungen, Religions- bedrü-*

bedrückungen, quo quidem sensu etiam Jac. 1, 2. 12. vocabulum *πειρασμος* accipiendum esse putauerim.

Jam vero quia haud raro tentanti alios tum ad male tum ad imprudenter agendum seducendi animus est, ac tentando per saepe fit, vt homines parum firma mentis animique virtute ad incaute praeque agendum sollicitentur, *tertia* denique inde vocabulis *πειραζειν* et *πειρασμος* oborta est significatio, qua alios vel ad peccandum, vel ad imprudenter et incaute agendum sollicitandi studium inuoluunt. Priori sensu 1) ὁ Διαβολος dicitur *πειραζειν Iesum Christum*, Matth. 4, 13. Marc. 1, 13. Luc. 4, 2. *hominesque Christianos omnino*, 1 Cor. 7, 5. 1 Theff. 3, 5. et *πειρασμοι* ipsi tribuuntur, Matth. 6, 13. Luc. 4, 13. 11, 4. vnde etiam nomen proprium ὁ *πειραζων* (pro ὁ *πειρασης*, ἡσυχῆ) ipsi obtigit. 1 Theff. 3, 5. Eodem sensu 2) *πειραζεσθαι* omnino dicitur quocunque modo, ex nexu orationis distinctius eruendo, ad peccandum, imprimisque ad deferendam religionem christianam sollicitari, et *πειρασμος* ad peccandum illecebrae. Huc ex nostra quidem sententia pertinent Matth. 26, 41. Marc. 14, 38. Luc. 22, 40. 46. Gal. 6, 1. et 1 Tim. 6, 9. quo quidem sensu, vt voc. *πειρασμος* etiam Jac. 1, 13. 14. seruetur, totius orationis nexus manifeste requirit. Posterior vero sensus obtinet locis imprimis iis, quibus *Judaci*, et *Pharisaei* imprimis, Christum *tentasse* commemorantur, Matth. 16, 1. 19, 3. 22, 18. 35. Marc. 8, 11. 10, 2. 12, 15. Luc. 11,

16. 20, 23. Joh. 8, 6. h. e. *ad imprudentiam in loquendo agendoque eum sollicitare atque seducere studuisse.*

Vt vero tentationibus interdum ad peccandum sollicitamur, sic etiam iisdem haud raro *probamur*, et *in recte agendo confirmamur*. Hinc *πειρασμος* 1 Petr. 4, 12. ex loquendi usu prorsus singulari *probationis* vim obtinet, ita ut *πυρωσις προς πειρασμον γενομενη* i. sit q. *calamitates, probandae virtutis causa immissae*, (*Leiden zur Bewährung in der Tugend.*)

EXCURSVS III.

Variae interpretationes formularum κοσμος της αδικιας et τροχος της γενεσεως Cap. 3, 6. *breuiter enarratae atque dijudicatae, nostraque sententia, in ipso contextu supra proposita, copiosius explicata.*

De nexu hujus loci cum proxime superioribus ante omnia tenendum est, Jacobum jam in eo esse, ut similitudinem, quae interest inter linguam ignisque scintillam, explicet hanc: *nisi recte lingua utaris, ut ignis scintilla, multorum malorum fons esse potest, atque origo*. Hanc ipsam vero ignis similitudinem vniuersa hac formula ad linguam transfert sic: *και η γλωσσα πυρ, ο κοσμος της αδικιας, et lingua igni similis est, κοσμος ille της αδικιας*, in qua quidem formula explicanda mira est interpretum varietas. Praecipuae quaedam rationes haec sunt: